

מפתח השמיטה

אינדקס מקוצר להלכות השמיטה
היומיומיות

מרדכי אפרתי

גבעת שמואל, שמיטה התשע"ה.

משרד הרבנות רמת-גן

לשכת הרב הראשי
הרב יעקב אריאל

בס"ד
ט"ז אלול תשע"ד
(11.9.14)

מכתב ברכה

בזאת אני מברך את הרב מרדכי אפרתי על הקונטרס "מפתח השמיטה"
הכולל בתמצית את הלכות השמיטה המעשיות.
אני מאחל לרב מרדכי אפרתי שיפוצו מעיינותיו חוצה וקונטרס זה יופץ
בציבור לתועלת הרבים ולכבוד שנת השמיטה.

בברכת התורה והארץ

הרב יעקב אריאל
הרב הראשי לרמת-גן

הרב יעקב אריאל
הרב הראשי לרמת-גן

Rabbi Rasson Arussi
Chief Rabbi of Kiryat Ono
Member of the Rabbinical Council of Israel

הרב רצון ערוסי
רב העיר קרית אונו
חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

ב' באלול תשע"ד
28 באוגוסט 2014

לק"י

לכבוד
הרב מרדכי אפרתי הי"ד

כנהר - שלום, וכנחל שוטף - ברכה!

קבלתי את החוברת שהכנת "מפתח השמיטה", עיינתי בה, ומצאתיה ראויה לתפוצה לציבור שלומי אמוני ישראל די בכל אתר ואתר.

זאת משום, שהשכלת לרכו את הלכות השמיטה, הלכה למעשה בצורה תמציתית ומועילה. אני ממליץ לכל יהודי לרכוש חוברת חשובה זו, שהיא באמת מפתח הילכתי מעשי לשנת השמיטה הבעל"ט.

בברכת התורה
רצון ב"ר יוסף ערוסי הלוי

רח' הנשיא 54 קרית אונו - ישראל   טל': 03/5349510 - 03/5348820   פקס': 03/6358222
54 Hanassi st., Kiryat ono - Israel   TEL: 03/5348820   FAX: 03/6358222
דואר אלקטרוני: E-mail: jakov@rmdko.co.il

יוסף צבי רימון

רבה של אלון-שבות דרום
ור"מ בשיבת הר-עציון

רחוב: קבוצת אברהם 10
אלון שבות, מיקוד: 90433
משרד: 02-9933644
נייד: 052-5456060
rimonim613@gmail.com

בס"ד, ט"ו באלול ה'תשע"ד

מכתב ברכה

ראיתי את "מפתח השמיטה" שערך הרב מרדכי אפרתי הי"ו, ויפה עשה בהגישו לציבור קיצור של הדינים המרכזיים בשמיטה.

הלכות השמיטה מסובכות ומורכבות לרוב הציבור. לעתים ניתן להאריך ולהסביר את הדברים בהרחבה. אולם, דרך זו דורשת זמן רב של לימוד. דרך אחרת היא לפסוק בקצרה את הדינים למעשה.

הרב אפרתי דגל בחוברת זו בדרך השנייה, אולם, כתב מידי פעם כללים מרכזיים בשמיטה ואחריהם הוסיף רשימה מפורטת של המקרים השונים הדורשים התייחסות הלכתית בשמיטה. כך יכול הלומד להתוודע לכללים, ואחר כך לראות את היישום המעשי.

שנת השמיטה היא שנת הזדמנות! רבים חוששים מן השמיטה ובורחים ממנה. שמיטה היא זכות עצומה. אלפי שנים לא זכו אבותינו לחיות בארץ ישראל ולא זכו לטעום טעמה של שמיטה. אשרינו שזכינו!

השתדלו לקנות תוצרת של קדושת שביעית כמו התוצרת של אוצר בית דין, השתדלו להוסיף קדושה בביתכם בשמיטה, גם קדושה בפירות ובירקות וגם קדושה בעלייה הרוחנית והמוסדית של כל בני המשפחה.

זכה המחבר להוציא חיבורים נוספים בדרך זו, ואנו מברכים אותו שיזכה להוסיף ולכתוב, ללמוד וללמד, להגדיל תורה ולהאדירה.

יהי רצון שנזכה לשמיטה של קדושה, שמחה וטהרה,

יוסף צבי רימון

י. 3 רימון

הקדמת המחבר

אני מודה בזאת לקב"ה על כך שזיכני ללקט את הילכות השמיטה היומיומיות ולהציג אותן בחוברת מהודרת זאת היוצאת במהדורה מחודשת הכוללת תוספות על המהדורה הראשונה שזכיתי להוציא בשנת השמיטה הקודמת.

המיוחד בחוברת זו היא שניתן להגיע דרכה בצורה מהירה ביותר (ע"פ א"ב) להלכה למעשה זאת במקום לנבור בפרקים שלימים ולנסות למצוא בהם את ההלכה על השאלה הנדרשת.

כמו כן החוברת מקיפה את רוב השאלות אליהן נדרש האדם במהלך היומיום בשנת השמיטה והיא בד"כ נותנת מענה הילכתי קצר וחד משמעי.

את ההלכות ליקטתי וסיכמתי בע"ה מתוך מספר ספרים וחברות (כדלהלן) העוסקות בשמיטה לפרטיה ודקדוקיה והעברתי אותן לקריאה למספר רבני ערים וכאן התודה לרב יעקב אריאל, רבה של ר"ג ולרב רצון ערוסי, רבה של קרית אונו על ברכתם החמה ולרב יוסף צבי רימון, רבה של אלון שבות דרום, על הערותיו החשובות והמועילות.

ליד כל הלכה (למעט בודדות) ציינתי את המקור ממנו שאבתי את ההלכה.

המקורות בהם השתמשתי הם:

1. מדריך שמיטה לגינות נוי, הרב אלחנן בן נון והרב שאול רייכנברג, הרבנות הראשית, תשמ"ז.
2. חוזר הרבנות הראשית לישראל, הרב זאב ויטמן, יושב ראש ועדת השמיטה, התשס"ז.
3. שמיטה להלכה ולמעשה, הרב שאול רייכנברג והרב ירחמיאל דוברוביצר, בית מדרש להלכה בהתישבות, התשס"ז.
4. קטיף שביעית, הרב עזריאל אריאל (פסיקה הלכתית: הרב יעקב אריאל הרב יהודה עמיחי) מכון התורה והארץ, תשס"ז.
5. שמיטה, מן המקורות ועד להלכה למעשה, הרב יוסף צבי רימון.
6. מבוא לשמיטה, מכון פוע"ה, הרב מנחם בורשטין.

כלומר, אם ליד ההלכה מופיע הציון הבא (4/125) פירושו כי המקור להלכה הוא מקור מס' 4 (קטיף שביעית) עמ' 125

יהי רצון שנזכה לקיים את מצוות השמיטה בהידור, מתוך שמחה והפנמת האמונה בד' כאדון העולם וכצור ישראל וגואלו.

כתיבה וחתימה טובה

מרדכי אפרתי

בית מדרש בוקר, גבעת שמואל.

efratis@neto.net.il

כל הזכויות שמורות למחבר ©

שמיטה למה?

1. לעזור לעניים (רמב"ם מו"נ ח"ג פרק ל"ט)
2. לתת לאדמה אפשרות להתחזק ובכך ירבה היבול (שם)
3. להתרגל להיות ותרן (חינוך פ"ד)
4. לחזק את האמונה שהארץ לא שלי אלא שייכת לדי' (שם)
5. לחזק את הביטחון בדי' (שם)
6. לחזק את האמונה שהארץ נבראה ע"י הקב"ה ואינה משהו קדום ללא בורא (שם)
7. להתנתק שנה אחת מעיסוק בחומריות ובמקומה לחזק העיסוק ברוחניות (דברים לא , י-יב)
8. לאפשר לאור האלוקי הגנוז בעם ישראל ובכל יהודי לצאת מהכוח אל הפועל ע"י ההסתלקות מחיי החול (הרב קוק, הקדמה לשבת הארץ) (5/24)

"שנת שבתון מוכרחת היא לאומה ולארץ !

**שנת שקט ושלווה באין נוגש ורודה..... אין רכוש פרטי
מסוים ולא זכות קפדנית, ושלום א-להי שורר ל כל אשר
נשמה באפו .....**

והאדם חוזר אל טבעו הרענן.....

רוח קדושה ואצילות שפוך על פני כל "שנת שבתון יהיה

לארץ – שבת לד'!"

(מתוך הקדמת הרב קוק לשבת הארץ)

סדר עדיפויות בקניית פירות וירקות בשנת השמיטה (5/28)

העדיפות	קניה מ:	יש קדושת שביעית ?
1	אוצר בית דין	יש
2	חממות ומצע מנותק	אין
3	יבול מהשנה השישית	אין
4	ערבה דרומית יחד עם היתר מכירה	אין
5	פירות היתר מכירה	אין קדושה (וראוי להחמיר, כשניתן, ולא להרוס את הפירות בידיים, כגון שימוש בלימון כמסיר כתמים. אולם, ביחס לזריקת השאריות ניתן להקל)
6	ירקות היתר מכירה שנזרעו ע"י גוי	אין קדושה (ויש מחמירים)

ולגבי אי הזכרת האופציה של קניה מיבול נוכרי העיר לי הרב רימון כדלהלן "לא כתבתי את יבול נכרי, כי רציתי לחנך לתוצרת הארץ. אם אין אוצר בית דין ואין מצע מנותק ולא יבול שישית ולא ערבה דרומית - אזי: אם היה צריך לקנות הכל מהיתר מכירה או מנכרי, הייתי מעדיף מהיתר מכירה. אולם, בדרך כלל, אדם משיג את רוב התוצרת מהדרכים האחרות (כגון ערבה דרומית וכו'), וההתלבטות היא ביחס ל-20% מהתוצרת. כיוון שבכל שנה אנשים קונים בערך כמות זו מיבול נכרי, לא צריך השנה לשנות זאת, וניתן גם השנה לקנות אותה כמות שבכל מקרה היינו קונים של יבול נכרי, וכך לא יצטרך כלל להיתר מכירה בירקות (למרות שכאמור, מי ששמתמש בירקות היתר מכירה יש לו על מי לסמוך)".

מה עושים עם שאריות אוכל שיש בהן קדושת שביעית ?

1. משתדלים לאכול את הכל ולא להשאיר שאריות.
אם בכל זאת נשארו שאריות אפשר לנהוג באחת מהדרכים הבאות :
  - א. לוקחים מיכל (פח) וכותבים עליו " קדושת שביעית". במיכל זה שמים את שאריות השמיטה (אם ישנו סלט שיש בו גם קדושת שביעית וגם ירקות רגילים, ניתן לשים הכל ביחד). בטרם שמים את השאריות מהארוחה הנוכחית, שמים נייר על השאריות הקודמות, בכדי שהשאריות החדשות לא ייפגמו מייד על ידי הישנות. כשהשקית מתמלאת ניתן לזרוק אותה לפח הרחוב (יש המחמירים להניח את השקית בצד לכמה ימים עד שירקיבו הדברים ואחר כך זורקים אותה לפח, אולם מצד הדין אין בכך חובה).
  - ב. את השאריות מניחים בשקית ושמים אותה באשפה.
2. שאריות מרק אפשר להניח בשקית אטומה ולא שקופה ולהניח בפח האשפה ויש מקילים להשאיר לילה בחוץ ואח"כ לזרוק כרגיל.
3. קליפות שאינן ראויות למאכל אדם או בהמה – זורקים לפח כרגיל.
4. קליפות הראויות למאכל – שומרים בקדושת שביעית.
5. גלעינים שיש עליהם שאריות של פרי – אם אכלו כמעט עד הסוף ואלו שאריות מועטות ניתן לזרוק לפח כרגיל (על פי הרב אלישיב זצ"ל).
6. יין של הבדלה – אין לכבות ביין זה נר של הבדלה וכן אין להטיף מיין זה בליל הסדר בדצ"ך עד"ש באח"ב (הרב קוק. ולכן עדיף לא להשתמש ביין של שביעית לכוס זו בליל הסדר).
7. אין לסחוט פרי שלא רגילים לסוחטו. אמנם, כיום רגילים לסחוט כמעט את כל הפירות ולכן הדבר מותר גם בשמיטה, אלא שצריך להשתדל לסחוט עד הסוף בכדי שלא להפסיד פרי.
8. ריסוק באמצעות מזלג או פומפייה – מותר. ריסוק באמצעות בלנדר או בכלי אחר היוצר עיסה נוזלית מאוד – מותר רק במאכלים שרגילים לרסק בצורה כזו אבל לתינוק בכל מקרה מותר (גם אם לא רגילים לרסק פרי כזה). (5/221)

לוח זמנים לקראת שנת השמיטה

מס'	עד מתי אפשר בשנה שלפני השמיטה (תשע"ד) לבצע	עד תאריך	הערות
1	גיזום עצים נשירים המשירים עליהם בתחילת החורף כגון: מילה, אלון התבור, שקד, אשר נגזמו במועדס בחורף	ראש השנה תשע"ה	
2	גיזום עצים נשירים "מאולצים" כגון: סיסם, צאלון, מכנף, יקרנדה, אביליציה, פיקוס, אלון מצוי, אדר סורי, זית וכד'	ראש השנה תשע"ה	
3	גיזום עצים מחטניים	ראש השנה תשע"ה	
4	גיזום עצים צעירים	ראש השנה תשע"ה	
5	גיזום שיחים	ראש השנה תשע"ה	
6	גיזום ורדים	ראש השנה תשע"ה	
7	דילול דשא	ראש השנה תשע"ה	
8	דילול חורשות	ראש השנה תשע"ה	
9	דישון בזרחן, אשלגן, חנקן, מיני קומפוסט, זבל אורגני	ראש השנה תשע"ה	לדשן בדשנים איטיי תמס
10	הרכבת עצי פרי על כנות הנושאות פרי מעל גובה של 10 סמ'	טו' אלול תשע"ד	בשעת הדחק עד ר"ה
11	הרכבת עצי פרי על כנות סרק	טו' באב תשע"ד	
12	זריעת ירקות	נביטה עד ר"ה תשע"ה	
13	שתילת ירקות גלויי שורש	3 ימים לפני ר"ה תשע"ה	
14	זריעת ירקות ופרחים בשתילת תבנית (חישתיל)	ראש השנה תשע"ה	
15	נטיעת עצי פרי חשופי שורש	טו' באב תשע"ד לפני השקיעה	
16	נטיעת עצי פרי המושרשים בגוש בעציץ נקוב לפני טו' באב ואשר עמדו על הקרקע לפני כט' אב	ראש השנה תשע"ה	בתנאי שהגוש לא יתפורר בזמן השתילה
17	נטיעת עצי פרי המושרשים בגוש בעציץ שאינו נקוב	כט' אב תשע"ד	
18	נטיעת עצי סרק וצמחי נוי הנתונים בגוש בתוך מיכל ואין חשש להתפוררות הגוש	ראש השנה תשע"ה	
19	נטיעת עצי סרק וצמחי נוי רב שנתיים (שאין בהם דין ערלה) גלויי שורש או שיש חשש להתפוררות הגוש בעת השתילה	טו' אלול תשע"ד	ובשעת הדחק עד ר"ה

מס'	עד מתי אפשר בשנה שלפני השמיטה (תשע"ד) לבצע	עד תאריך	הערות
20	נטיעת עצי סרק המושרשים בגוש אדמה המספיק למחייתם ואין חשש להתפוררות הגוש בעת השתילה	ראש השנה תשע"ה	
21	ניכוש עשבים וניקוי הגינה	ראש השנה תשע"ה	מותר בשמיטה באופנים מסוימים
22	סיווד והלבנת גזעים, עטיפה	ראש השנה תשע"ה	
23	עקירת עץ עם גוש אדמה המספיק למחיתו לשבועיים ונטיעתו מחדש	ראש השנה תשע"ה	
24	שתילת צימחי מאכל וריח (עשבונים)	3 ימים לפני ר"ה תשע"ה	השתרשו בשביעית יעקרום
25	שתילת מדשאות	3 חודשים לפני ר"ה תשע"ה	
26	שתילת מרבדי דשא	טו' אלול תשע"ד	
27	שתילת מדשאות זמניות מיני זון (רייגראס)	3 שבועות לפני ר"ה תשע"ה	
28	שתילת שיחים, פרחים רב שנתיים, ורדים בצלים, פקעות, כגון: פלרגוניום, לוע הארי, גזניה, ורבנה, וינקה, אסתר רב שנתי, חרצית, וכן כלנית, סייפן, איריס, נרקיס, שושן, היפיאסטרום, נורית	להקדים השתילה כדי שיצמחו ויבגרו לפני ר"ה תשע"ה	
29	שתילת צימחי נוי חד שנתיים בגוש	כו' אלול תשע"ד	להשקות מיד לאחר השקיעה
30	ריסוס נגד העשביה	ראש השנה תשע"ה	מותר בשמיטה באופנים מסוימים
31	תמיכת וקשירת עצים צעירים	ראש השנה תשע"ה	

איסור ספיחין (6/58) (5/בנספח וכן 236)

פירות האדמה (לא פירות מעצי פרי) שצמיחתם היתה בשביעית (ולרמב"ם אפילו רק נלקטו בשביעית) בין אם נזרעו בשמיטה ובין אם גדלו מאליהם אסורים לאכול משום איסור ספיחין (שמא יזרעו בשמיטה ויגידו שהם צמחו מאליהן), ולכן אין לאכול פרי האדמה בשביעית אלא כנתברר שאינו אסור. ולא רק הפרי אסור אלא גם תבשיל שנתבשל בו וכן הכלים שנתבשל בהם.

כדי להימנע מאיסור ספיחין (הנוהג כאמור רק בירקות) יש להשתדל לקנות ירקות רק ממצע מנותק או מירקות של השנה השישית או מגידולי הערבה הדרומית (יהיו גם ירקות מסוימים של אוצר בית דין, גם בשלבים אלו של השנה, וזו תוצרת מועדפת). כאשר כזו איננה בנמצא, קנייה של תוצרת היתר מכירה (בזריעת נכרי, וזו המציאות הרווחת) עדיפה על ייבול נכרי. כמובן שאם יודעים מתי זמן הספיחים של כל ירק (זוהי טבלה הניתנת להשגה בגופי הכשרות השונים, וניתן להורידה גם מהאתר של "מרכז הלכה והוראה") אפשר גם כן להימנע מהאיסור.

מאחר ולדעת הרמב"ם איסור ספיחים קיים גם בירקות שגדלו בשביעית ונקטפו בשנה השמינית (ולדעת החזו"א יש בהם קדושת שביעית), גם בשנה השמינית יש לבדוק בטבלה שהוזכרה לעיל עד מתי גודל ירק זה בשמינית ולאחר מכן יהיה מותר.

בנוסף לכל האמור לעיל אין בעיית ספיחים ב:

(1) פרחים שאין בהם ריח (כי אין בהם קדושת שביעית)

(2) פרחים רב שנתיים כגון ורדים או שושנים (בפרחים חד שנתיים מותרים רק פרחים שגדלו על מצע מנותק או מהיתר המכירה וגם בפרחים רב שנתיים טוב לכתחילה לקנות פרחים שגדלו על מצע מנותק או מהיתר המכירה. אולם, מעיקר הדין מותר לקנות פרחים רב שנתיים גם ללא הכשר או עם היתר מכירה, אף עבור מי שאיננו סומך על ההיתר).

(3) גידולים שגדלו בתוך הבית.

ביעור פירות שביעית

1. נאמר בתורה (ויקרא כה ז): "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול". ודרשו חכמים: "כל זמן שחיה אוכלת ממין זה מן השדה - אתה אוכל ממה שבבית, כלה לחיה מן השדה - חייב אתה לבער אותו המין מן הבית".
2. בהגיע זמנה של מצוות הביעור (זמני הביעור של כל מין מתפרסמים בגופי הכשרות השונים) - צריך כל אדם להוציא מביתו את פירות השביעית שנותרו ברשותו מאותו המין ולהפקיר אותם לעניים ולכל אדם.
3. לכתחילה צריך כל אדם להוציא את הפירות מרשותו ולהפקיר אותם בפני שלושה בני אדם. ואם אינו יכול להוציא את הפירות מביתו - יביא שלושה אנשים לביתו ויפקיר בפניהם.
4. מותר לאדם להפקיר את הפירות בפני שלושה מחבריו, אף על פי שיודע שלא יזכו בפירות. ולאחר שקיים את מצוות הביעור - יכול לחזור ולזכות באותם פירות.
5. בשעת הדחק מי שאין לו אפשרות להפקיר בפני שלושה חברים - מותר להוציא את הפירות לרשות הרבים או לחצר שאיננה משתמרת, ולהפקירם בשעה שאין שם אדם. אחר כך מותר לו לחזור ולזכות בהם.
6. הפקר הפירות צריך להיות על ידי אמירה שהם מופקרים לכל אדם. נוסח ההפקר המובא בדברי חז"ל הוא: "אחינו בית ישראל: כל מי שצריך ליטול יבוא וייטול".

מפתח השמיטה

מפתח	פעולה	הלכה
א	אבנים - איסופם כדי לבנות שביל או גדר וכד'	מותר אם אינו מתכוון להכשיר הקרקע לשמיטה (3/17)
	אבוקדו- מריחתו על הפנים והגוף	אסור (4/299)
	אבוקדו- הצמחתו בכלי עם מים בלבד	מותר רק בתוך בית ובכלי שאינו נקוב (3/20)
	אבטיח- ריקונו כדי למלאו בפירות	מותר (4/302)
	אדניות הקבועות בבנין	דינן כקרקע ממש (3/20)
	אדניות על מעקה מרפסת או סורגים	דינם כקרקע ממש (4/237)
	איורור דשא	אסור (1/99)
	איבוק נגד מחלות ומזיקים העלול לפגוע בעץ עצמו	מותר אך יש להעדיף טיפול דרך הקרקע והשורשים על פני ריסוס (1/94)
	אכילת פירות שביעית	רק בדרך הרגילה ואסור לגרום לאובדן חלק ממנו (אך לא חייבים לאכול עד הסוף, למרות שהדבר ראוי), דבר שרגיל לאוכלו חי אסור לבשלו או לכובשו ולהפך, ואם רגיל לבשלו או לכבשו, אסור לאוכלו חי (3/32)?
	ארבע כוסות ליל הסדר ביין של שביעית	לכוס שניה לא ישתמש ביין של שביעית (מטיפים ממנו באמירת המכות) ולשאר הכוסות מותר
	אשכולית- ריקונה כדי למלאה בפירות	מותר (4/302)
	אתרוג - קדושתו ורכישתו	ראה באות ק'
	ב	ביעור פירות שביעית (לענין שביעית, הפקרת הפירות, ולכל פרי, זמן מיוחד לביעורו) כולל יין ושימורים
בישול יין משנת השמיטה		אסור
בניית גדר המבדילה בין הגינה לרשות הרבים		מותר אפילו אם יש צורך לחפור (1/102)
בניית גדר המבדילה בין גינה לגינה		אסור (1/102)
בצירה		אסור (ומעט כדי צרכו - מותר) (4/42)
בשמים		אין לזורקם כל עוד שיש בהם ריח טוב (4/295)

מפתח	פעולה	הלכה
	גדר חיה	ראה להלן בהמשך האות ג' וגם באות ר'
	גיזום ושריפת הדסים להצמחת בדים משולשים	אסור (1/96)
	גיזום לסכך	מותר אם אינו מתכוון להועיל לעץ ורצוי לגזום מצד אחד בלבד של הגזע (1/96)
	גיזום לסכך ע"י אדם הבקי במקצוע הגיזום	אסור- אך אם ניכר שאינו מתכוון להועיל כגון שמשאיר גדמים וזיזים ארוכים - מותר (1/96)
	גיזום ענפים המהווים מכשול וסכנה	מותר באופן שאינו מועיל לעץ (1/96)
	גיזום עונתי של וורדים	אסור (1/100)
	גיזום סניטרי של וורדים	מותר בוורדים בעלי ריח נעים יש לשמור על קדושת שביעית בפרחים (1/100)
	גיזום סניטרי לסילוק ענפים נגועים	מותר (1/95)
	גיזום עצים ושיחים	אסור (1/95)
	גיזום עצים או שיחים מטרתו שמירת נוי הצורה בלבד ואין בו זירוז צמיחה	מותר (1/95)
ג	גיזום גדר חיה מלאה שנוי צורתה התקלקל	מותר (1/95)
	גיזום גדר חיה בוגרת מלאה וכן שער	מותר (4/243)
	גיזום גדר חיה צעירה אשר גיזומה יגרום לצמיחה ומילוי החללים	אסור (4/243)
	גיזום כדי לגרום שיצמחו ענפי פרי חדשים	אסור (4/41)
	גיזום גדר חיה מענפיה המפריעים למעבר	מותר אם לא מתכוון לתועלת הצמיחה (3/15)
	גיזום גדר חיה אשר ענפיה דלילים או יבשים	אסור (3/15)
	גיזום גדר חיה צעירה שהגיזום גורם שיתמלא חללה בצמיחה מחודשת	אסור (1/95)
	גינה משותפת	אם השכנים עובדים בגינה למרות מחאתו יפקיר את חלקו בפני שלושה אנשים ואסור להשתתף בתשלום עבור הוצאות הטיפול בגינה. כאשר אין אפשרות יפנה למורה הוראה (3/18)

מפתח	פעולה	הלכה
ג	גידור עץ כדי להגן עליו	מותר (3/16)
	גרעיני תפוחים ואגסים	י"א שמותר להשליכם לאשפה (3/34)
	גרעיני אפרסקים, שזיפים, תמרים, זיתים	מותר להשליכם לאשפה רק לאחר אכילת כל בשר הפרי (3/34)
	גרעיני פירות שביעית אשר יש שאריות מהפרי	אסור לזורקם אלא מניחם בפח שמיטה (4/293)
	גרעיני פירות שביעית אשר מקובל לאוכלם בפני עצמם	אסור לזורקם אלא מניחם בפח שמיטה (4/293)
	גרעיני פירות שביעית שאין בהם חלק הראוי לאכילה	אין בהם קדושת שביעית (4/293)
	גרעיני פירות שטעמם מר ואינם נאכלים בפני עצמם	אין בהם קדושת שביעית (4/293)
	דישון וזיבול	מותר בכמות הנצרכת לקיומם וכשיש חשש סביר שהצמחים ימותו ובכל מקרה מומלץ לפנות למורה הוראה (3/14)
ד	דילול ואיורור	אסור (2/2)
	דילול פריחה בעצי פרי למניעת שברי ענפים ע"י כובד הפרי	מותר (1/96)
	דילול פריחה בעצי פרי לאחר החניטה	אסור (1/97)
	דילול צמחים אשר נגרם להם נזק עקב צפיפותם	מותר בתנאי שלא ידלל יותר משני צמחים סמוכים (1/97)
	דילול דשא	אסור (1/99)
	דשא - השקייתו	מותר. מן הראוי לצמצם מעט את כמות המים הניתנת לדשא וכן להגדיל מעט את מרווחי ההשקיה (מועדי ההשקיה) (4/244)
	דשא - איורורו	אסור
	דשא - דישון	יש לשאול מורה הוראה (4/244)
	דשא - חיתוך קצוות (קנטים)	מותר (4/244)
	דשא - כיסוחו	מותר לכסח כדי לשמור על צורתו אבל עם מרווחים גדולים משנה רגילה (2/2)
	דשא - טיפול בעשבים שבתוכו	מותר עדיף בריסוס סלקטיבי (2/2)
	דשא - דילול	אסור (1/99)

מפתח	פעולה	הלכה
ד	דשא - כיסוח דשא צעיר הגורם להתפשטות לצדדים	יש אוסרים ויש מתירים כאשר יש חשש לנזק ניכר בעתיד (1/98)
	דשא - כיסוי דשא ע"י אדמה	אסור (1/99)
	דשא - כיסוח דשא בקצוות למניעת דיכוי צמחים אחרים והתפשטות לשבילים	מותר עדיף ע"י ריסוס (1/99)
ה	האכלת בהמה מפירות מפירות שביעית	אם ראויים למאכל אדם אסור אם נפסלו ממאכל אדם מותר (4/301)
	הברכה	אסור (4/41)
	הדסים - קדושתם	ראה באות ק'
	העברת עציצים (אפילו נקובים) ממקום למקום בתוך בית בקומה גבוהה	מותר ובמקרה של מעבר מדירה לדירה יש לשאול מוראה הוראה (3/20)
	הצמחת אבוקדו בכלי עם מים בלבד	מותר רק בתוך בית ובכלי שאינו נקוב (3/20)
	הקפאת פירות שביעית	מותר אם לא מקלקלם בכך (4/287)
	הרכבה בעצי פרי	אסור (4/41)
	השקיה	מותרת רק לצורך קיום הצמחים (1/94)
	השקית צמחים רב שנתיים	מותר עם התחלת סימני כמישה קבועה (ולא חולפת) (1/94)
	השקית שיחים ועצים	מותר, אך יש למעט מאוד אפילו בקיץ, ובתקופת הגשם אין צורך להשקות בכלל (1/94)
	השקית דשא	מותר מרגע שמבחינים בסימני צמא (התקפלות עלים וצבע אפור) (1/98)
	השקיה- פריסת מערכת השקיה לצורך שתילה לאחר השמיטה	מותר (2/3)
	השקיה- צמחים שאם לא ישקה אותם ימותו או יגרם להם נזק ניכר שלא ניתן לתקנו	מותר להשקותם (3/14)
	השקיה- עצי סרק (נוי), שיחים וצמחים רב שנתיים	מותר רק כאשר הצמח מראה סימני צמא, צבע העלים משתנה לירוק אפור (3/14)
	השקית עצי מאכל	יש לשאול מומחה (3/14)
השקית צמחי נוי חד שנתיים	יש לשאול מומחה (3/14)	

מפתח	פעולה	הלכה
ה	השקיה כדי להרבות פרחים או שאר צמחים	אסור (3/14)
	השקיה ליצירת גלי פריחה (כגון בוורדים)	אסורה (1/94)
	התקנת "צלחות" מתחת לעצים	מותר (1/102)
ו	ורדים - השקיה	מותר לצורך קיום (4/245)
	ורדים - גיזום	אסור (4/245)
	ורדים קטיף פרחים	מותר (אך בשינוי לא לתוך בעונה הרגיל) ואם יש בהם ריח יש בהם קדושת שביעת (4/245)
	ורדים - הסרת הפרחים היבשים	אסור (4/245)
ז	זמירת גפנים	אסור (1/97)
	זמירת גפן	אסור (4/41)
	זריעה, שתילה, נטיעה	אסור (4/39)
ח	זריקת שאריות מאכל שיש בו קדושת שביעית לפח אשפה	ראה בתחילת החוברת
	חיבור והחזרת ענף שנשבר כדי שיתאחה	אסור (3/16)
	חפירה לצורך הנחת צינורות השקאה או ביוב	מותר אך יש להניח הצינורות סמוך לחפירה בזמן החפירה (3/17)
	חפירה חריצי ניקוז או תעלות השקאה	מותר, את העפר אסור לפזר בשטח אלא רק במקום שאין ראוי לזריעה או לצוברו בערימה (1/102)
ט	חפירת בורות לצורך ביוב ואינסטלציה	מותר, את העפר אסור לפזר בשטח אלא רק במקום שאין ראוי לזריעה או לצוברו בערימה (1/102)
	חרישה ותולדותיה לצורך השבחת הקרקע והכשרתה לזריעה	אסור (4/40)
	טחינת פירות שביעית	מותר רק מה שמקובל לטחון (4/284)
י	טיגון בשמן שביעית	מותר (4/282)
	ייצוא פירות שביעית לחו"ל	אסור (4/51)
כ	ישור קרקע	אסור (3/17)
	כבישת ירקות שביעית	מותר אם רגילים לכבשם (מלפפונים וכד') (4/287)
	כיסוח דשא צעיר הגורם להתפשטות לצדדים	יש אוסרים ויש מתירים כאשר יש חשש לנוק ניכר בעתיד (1/98)
	כיסוי דשא ע"י אדמה	אסור (1/99)

מפתח	פעולה	הלכה
	כיסוח דשא בקצוות למניעת דיכוי צמחים אחרים והתפשטות לשבילים	מותר עדיף ע"י ריסוס (1/99)
	כיבוס והסרת כתמים בפירות שביעית (בלימון)	אסור (3/35)
	כריתת עצים (עצי סרק לגבי עצי פרי יש לשאול מורה הוראה) כאשר אין הכוונה להכשיר את השטח לזריעה	מותר (1/101)
ל	לולבים - קדושתם	ראה באות ק'
	לימון וחומץ של שביעית לניקוי והברשת בגדים	אסור (4/301)
מ	מזגן - צנור ניקוז שמימיו מטפטפים לגינה	מותר אם צינור הניקוז אינו מכוון במיוחד למקום שיש צמחים ואין לו ענין בהשקאה (3/16)
	מחיקת "עיניים" (הסרת לבלוב צעיר בראשיתו)	מותר ביד (1/95)
	מריחת משחה במקום הגיזום או הגיזום	מותר (1/97)
	מרק אשר בושלו בו ירקות ופירות הקדושים בקדושת שביעית	מותר לשפוך אותו לאשפה רק לאחר מספר ימים כאשר כבר אין דרך לאוכלו או לשים אותו בשקית ולזרוק לפח (ויש אומרים שניתן להשאירו לילה בחוץ ולזרוק אותו כרגיל)
	משלוח מנות בפורים מפירות שביעית	מותר וי"א שאסור להחזיר מפירות שביעית (3/30)
	נטיעה	אסור (2/2) וראה להלן
נ	נטיעת צמחי סרק או צמחי נוי	אסור (1/93 4/40)
	נטיעת עצים הנמצאים בגוש אדמה היכולים לחיות ממנו שבועיים עד שייקלטו	אסור (4/41)
	ניקוי הגינה מפסולת	מותר ובלבד שלא יתכוין להכשיר את המקום לגינה 3/17, ושיהיה ניכר שמטרתו אינה חקלאית.
	ניכוש כדי להכשיר מקום לשתילת צמחים	אסור (3/17)
	ניכוש עשבי בר	מותר אם תמיד מנכש נגד מזיקים, שריפות ולנקיון אדך

מפתח	פעולה	הלכה
		לא יעקור מהשורש ולא יקצץ גבעולי העשבים (3/17)
	ניכוש עשביה החונקת את צמחי הגן	מותר (1/93)
	ניכוש עשביה הגורמת תחרות גדולה על המים	מותר בגומות שמסביב למצמחים בלבד ובצמחי גן צעירים ? (1/94)
	ניכוש עישביה ע"י עקירת העשבים עם השורשים בכל שטח הגינה	אסור (1/93)
	ניקוי חצר או גינה שרגילים לנקותם מזמן לזמן מכל מיני פסולת ועלים	מותר (1/101)
	ניקוי חצר או שטח שאינם ראויים לזריעה	מותר (1/101)
	נר הבדלה כיבוי ביין של שביעית	אסור
	סחיטת פירות שביעית	מותר את כל הפירות שרגילים לסחוט ויש להקפיד לסחוט היטב את בשר הפרי שלא ילך לאיבוד. שאריות מבשר הפרי יש לזרוק "לפח שמיטה" (ראה להלן) ולא לאשפה (3/32)
ס	סחיטת פירות אשר רוב בני האדם נוהגים להשתמש במיץ שלהם (לימונים, תפוזים, תפוחים וכד')	מותר (4/285) גזר אסור (4/286) יש אוסרים תפוחי עץ
	סיקול אבנים כדי להכשיר מקום לשתילת צמחים	אסור (3/17)
	סלילת שבילים	מותר (2/3)
	ספיחים - ירקות שהתחילו לצמוח בשנת השמיטה ונקטפו בשמיטה	יש לעוקרם אסור להשתמש בירקות ויניחם שיירקבו מאליהם (3/31)
	עידור	אסור (3/14) ובמקרה של חשש לנזק חמור יש לפנות למורה הוראה
ע	עישביה המהווה מסתור למזיקים (נחשים, עקרבים, שרפות) - הסרתה	יש לפעול לפי סדר העדיפות הבא: א. ריסוס במונעי נביטה. ב. כיסוי בפלסטיק למניעת אור מהעשבים. ג. ריסוס בקוטלי עשבים ד. כיסוח העשבים מעל לפני הקרקע ואם נעשה בטרקטור יש להרכיב עליו מכסחות לכסוח גבוה ולא לעקירה (1/94).
	עציץ - העברת עציצים (אפילו נקובים) ממקום למקום בתוך בית בקומה גבוהה	מותר ובמקרה של מעבר מדירה לדירה יש לשאול מוראה הוראה (3/20)

מפתח	פעולה	הלכה
	עציץ שאינו "נקוב" והנמצא "בבית"	מותר לבצע בו את כל הטיפולים (בתנאי שלא ישתנה מצבו "לנקוב" תוך כדי הטיפולים (1/105)
	עציץ שאינו "נקוב" תחת כיפת השמים	דינו כקרקע רגילה (1/105)
	עציץ "נקוב" בתוך "בית" צמוד קרקע שלא ע"ג עמודים ולא ע"ג מרתף	דינו כקרקע רגילה רגילה (1/105)
	עציץ "נקוב" (גודל הנקב 2.5 ס"מ לפחות)	דינו כקרקע רגילה (1/105)
	עציץ נקוב - הרמתו והנחתו על האדמה	אסור (1/106)
	עציץ נקוב הוצאתו מבית או מקום מקורה לשטח פתוח	אסור (1/106)
	עציץ נקוב- העברתו ממקום למקום	מותר אבל יש להניח כלי תחתיו או לעטוף אותו בניילון (1/106)
	עציץ שאינו נקוב הנמצא בבית ואינו גדול יותר מ 330 ליטר ודפנותיו עשויים מחומר בלתי חדיר לשורשים	מותר לעשות בו כל פעולה ולא נוהג בו שביעית (ראוי להימנע מזריעה ושתיילה) (3/237)
	עציץ המונח ע"ג קרקע	דינו כעציץ נקוב וכגינה (4/236)
	עציץ נקוב מוגבה מעל הקרקע ממש	דינו כעציץ נקוב (4/237)
	עציץ נקוב העומד על רצפה שאינה צמודה לאדמה או בקומות עליוניות	דינו כעציץ שאינו נקוב ומותרות בו כל המלאכות (4/237)
	עציץ - הוצאתו מהבית	אסור (4/238)
	עציץ - קנייתו ממשתלה בשמיטה וגם לאחר השמיטה	לשאול מורה הוראה
	עציץ - עציץ הנמצא בבית והנחתו ע"ג קרקע אפילו במקום מקורה (סוכה, פרגולה וכד')	אסור (4/238)
	עציץ הנמצא במרפסת לא מקורה	דינו כקרקע (3/19)
	עציץ שאינו נקוב הנמצא בתוך הבית	מותרות בו כל המלאכות (3/19) בעציצים המצויים כיום יש בד"כ נקבים אך אם הם עומדים על צלחת פלסטיק הם נחשבים לשאינם נקובים (3/19)
ע	עציץ נקוב הנמצא בבית (למרות שאין תחתיו צלחת) בקומה גבוהה שהרצפה לא צמודה לקרקע	דינו כעציץ שאינו נקוב ומותר לעשות בו את כל המלאכות (3/19)

מפתח	פעולה	הלכה
	עציץ נקוב שאין תחתיו צלחת, בבית מרוצף בקומת קרקע והצמודה לאדמה	דינו כקרקע (3/20)
	עציץ נקוב המונח על צלחת והנמצא בבית (בד"כ רוב העציצים כיום נקובים)	נחשב כאינו נקוב ואפשר לעשות בו את כל המלאכות (3/20)
	עציץ המונח על רצפה על עמודים או על מרתף ומתחת לגג במרפסות בדירות	מותר לעבוד בו כרגיל (2/2)
	עציץ- מילוי עציצים באדמה או טוף מבלי לשתול בתוכם	מותר (2/3)
	עשיית ריבה מפירות שביעית בדרך המקובלת	מותר (4/283)
	עשיית ממתקים מקליפות תפוזי שביעית	מותר (4/283)
	פח שמיטה	שיירי אוכל מפירות וירקות שביעית אסור להשליכם לאשפה אלא יש להשאירם עד שיתקלקלו מעצמם בכל יום שמים את האוכל בשקית נפרדת או שמים נייר בין השאריות מהארוחה הקודמת לארוחה הנוכחית. כשהשקית מתמלאת שמים בפח (ויש המשאירים אותה כמה ימים עד שהיא נרקבת ואז מעבירים אותה לפח הרגיל) וראה בתחילת החוברת (3/3)
	פיסטור יין משנת השמיטה	מותר
	פירות ובשמים	אין לזורקם כל עוד שיש בהם ריח טוב (4/295)
פ	פירות שביעית – עשיית ריבה בדרך המקובלת	מותר
	פירות שביעית – עשיית ממתקים מקליפות תפוזי שביעית	מותר
	פירות שביעית – קליפות	ראה באות ק'
	פירות שביעית – קילוף	ראה באות ק'
	פירות שביעית – קדושתם	ראה באות ק'
	פירות שביעית – קטיף	ראה באות ק'
	פירות שביעית – קידוש והבדלה ביין של שביעית	מותר אך לדאוג שלא יגלוש ויניח צלחת תחת הכוס כדי שהיין שגלש לא ילך לאיבוד (3/32), או שיגלוש אך יחזיר לכוס וישתה
פ	פירות שביעית – ריסוק	ראה באות ר'

מפתח	פעולה	הלכה
	פירות שביעית – רפואה	ראה באות ר'
	פירות שביעית – שמן	ראה באות ש'
	פירות שביעית – שקילה	ראה באות ש'
	פירות שביעית – ריקון אבטיח או אשכולית כדי למלאם בפירות	מותר
	פירות שביעית – מריחת אבוקדו על הפנים והגוף	אסור
	פירות שביעית – יין לארבע כוסות בליל הסדר	לכוס שניה לא ישתמש ביין של שביעית (מטיפים ממנו באמירת המכות) ולשאר הכוסות מותר
	פירות שביעית – ביעור פירות שביעית (לענין שביעית, הפקרת הפירות, ולכל פרי, זמן מיוחד לביעורו) כולל יין ושימורים	בהגיע זמן הביעור יוציא את אותו מין לרשות הרבים ויאמר בפני שלושה אנשים שפירות אלו הפקר ואם לא לקחו יכול לקחת לעצמו (האנשים - ולא אשתו או בנו הסמוכים על שולחנו) (3/42)
	פירות שביעית – בישול יין	אסור
	פירות שביעית – פיסטור יין	מותר
	פירות שביעית – גרעיני הפירות	ראה באות ג'
	פירות שביעית – טחינתם	מותר רק מה שמקובל לטחון
	פירות שביעית – יצוא לחו"ל	אסור
	פירות שביעית - מרק אשר בושלו בו ירקות ופירות הקדושים בקדושת שביע'י	מותר לשפוך אותו לאשפה רק לאחר מספר ימים כאשר כבר אין דרך לאוכלו
	פירות שביעית - סחיטתם	מותר רק ענבים, זיתים, לימונים ואשכוליות ויש להקפיד לסחוט היטב את בשר הפרי שלא ילך לאיבוד. שאריות מבשר הפרי יש לזרוק "לפח שמיטה" (ראה להלן) ולא לאשפה (3/32)
	פירות שביעית - האכלת בהמה	אם ראויים למאכל אדם אסור אם נפסלו ממאכל אדם מותר (4/301)
פ	פירות שביעית - סחיטת פירות אשר רוב בני האדם נוהגים להשתמש במיץ שלהם (לימונים, תפוזים, תפוחים וכד')	מותר (4/285) גזר אסור (4/286) יש אוסרים תפוחי עץ
	פירות שביעית - אכילתן	רק בדרך הרגילה ואסור לגרום לאובדן חלק ממנו (אך לא חייבים לסיים את הפרי או הירק), דבר שרגיל

מפתח	פעולה	הלכה
		לאוכלו חי אסור לבשלו או לכובשו ולהפך, ואם רגיל לבשלו או לכבשו, אסור לאוכלו חי (3/32)?
	פירות שביעית לגוי	אסור למכור או לתת לגוי ואם אוכל על שולחנו מותר (3/30)
	פירות שביעית לחו"ל	אסור להוציא לחו"ל ויש מתירים בשעת הדחק לאכלם קודם זמן הביעור (3/30)
	פירות הקדושים בקדושת שביעית נתינתם לקטן	י"א שאין לנתנם לקטן המקלקל את מרבית האוכל (3/32)
	פירות הקדושים בקדושת שביעית נתינתם לקטן המקלקל רק חלק קטן מהאוכל	מותר אך יש למנוע מהקטן לעשות זאת שאריות יש לזרוק "לפח שמיטה" (ראה לעיל) ולא לאשפה
	פירות שביעית - כיבוס והסרת כתמים בפירות שביעית (בלימון)	אסור (3/35)
	פירות שביעית - לימון וחומץ של שביעית לניקוי והברשת בגדים	אסור (4/301)
	פירות שביעית - משלוח מנות בפורים מפירות שביעית	מותר וי"א שאסור להחזיר מפירות שביעית (3/30)
	פירות שביעית - כיבוי נר הבדלה בין של שביעית	אסור
	פרוזבול	השמיטה מפקיעה את כל החובות שזמן פרעונם עד ער"ה השמינית. ע"י הפרוזבול אנו מוסרים את החוב לבי"ד וכך הוא לא פוקע. יש לחתום על טופס הפרוזבול עד סוף השנה השביעית ויש מהדרין גם קודם השנה השביעית.
	פרחים - הכנסתם למים	מותר גם אם יפתחו הניצנים עקב כך (1/1056)
	פרחים - קטיפת פרחים וורדים	ראה באות ק'
	פרחים - קניית פרחים	ראה באות ק'
	פרחים - קדושת שביעית בהם	ראה באות ק'
	פרחים (למעט ורדים) - הורדת פרחים נבולים ויבשים	מותר (2/3)
פ	פרחים - קטיפת שיחים רב שנתיים (כמו ורדים)	מותר בשינוי (יחתוך סמוך לסוף הענף) 3/15 אך אסור אם מתכוון מתכוון לחזק את השיח ולעודד צמיחה (3/15)

מפתח	פעולה	הלכה
	פרחים שאין בהם ריח שלא נשתלו בשמיטה	אין בהם קדושת שביעית ואין איסור לסחור בהם וי"א שאין בהם איסור ספיחין (3/40)
	פרחים שאין בהם ריח אשר נשתלו בשמיטה	אין להשתמש בהם (3/40)
	פרחים שיש בהם ריח והריח הוא מטרם	יש בהם קדושת שביעית וי"א שאם הריח אינו מטרם אלא הנוי דינם כפרחים שאין בהם ריח שלא נשתלו בשמיטה (3/40)
צ	צימחי מרפא	ראה באות ק'
ק	קדושת שביעית בפרחים העומדים לנוי ואין להם ריח	אינם קדושים בקדושת שביעית (3/21)
	קדושת שביעית בפרחים שיש בהם ריח	יש בהם קדושת שביעית וי"א שאינם קדושים בקדושת שביעית אם עיקר מטרם היא הנוי (3/21) וראה גם להלן
	קדושת שביעית בצמחי מרפא שמשמשים בהם לרפואה ולא להנאת מאכל ושובע	אינם קדושים (3/22)
	קדושת שביעית בצמחי מרפא המשמשים את הבריאים לחיזוק	יש בהם קדושת שביעית (3/22)
	קדושת שביעית בהדסים שנקטפו למצווה	אין בהם קדושת שביעית (3/22)
	קדושת שביעית בהדסים שנקטפו לריח	י"א יש בהם קדושת שביעית (3/22)
	קדושת שביעית בלולבים	אין בהם קדושת שביעית (3/22)
	קדושת שביעית בפירות האילן בתבואה וקטניות	אם חנטו בשמיטה (שליש גידול) (3/23)
	קדושת שביעית באתרוג	לקנות עם תעודת הכשר לענין השמיטה ואין להוציא לחו"ל (3/24)
	קדושת שביעית בפרחי ריח הגדלים עם שיחים רב שנתיים	אם חנטו בשביעית חל עליהם קדושת שביעית (3/24)
	קטיפת ורדים לשימוש	מותר בשינוי ולגזום בחלק העליון או התחתון של הענף (2/3)
	קטיפת ורדים לשימוש	מותר בשינוי ולגזום בחלק העליון או התחתון של הענף (2/3)
קטיפת פרחי הורדים לנוי	רק ממי שמגדלם בחממה או תחת רשת צפופה או	

מפתח	פעולה	הלכה
		במצע מנותק או שמכר את הקרקע שלו לגוי (4/319) (4/318)
	קטיפת ורדים ליצירת גלי פריחה חדשים	אסור (1/100)
	קטיפת ורדים יבשים	אסור (1/100)
	קטיפת ורדים בשיטת קטיף ורד (קטיף מתחת לזיז של הפרח הקודם) אם מטרתו לשימוש באגרטלים	מותר (1/100)
	קטיפת ורדים בשיטת קטיף ורד (קטיף מתחת לזיז של הפרח הקודם) אם נעשה על מנת להוות תחליף לגיזום	אסור (1/100)
	קטיפת ורדים ליצירת גלי פריחה חדשים	אסור (1/100)
	קטיפת ורדים יבשים	אסור (1/100)
	קטיפת ורדים בשיטת קטיף ורד (קטיף מתחת לזיז של הפרח הקודם) אם מטרתו לשימוש באגרטלים	מותר (1/100)
	קטיף פירות וירקות משדה מופקרת	מותר בשינוי ורק כמות שצריך לכמה ימים (3/26), ואם הדבר קשה ניתן לקטוף כרגיל אך בכמות קטנה המספיקה לכמה ימים
	קטיף פירות וירקות הקדושים בקדושת שביעית כשהם בוסר	אסור (3/26)
	קטיפת ורדים בשיטת קטיף ורד (קטיף מתחת לזיז של הפרח הקודם) אם נעשה על מנת להוות תחליף לגיזום	אסור (1/100)
	קילוף חלקים נגועים מפירות וירקות שביעית	מותר את החלקים הנגועים יש לזרוק "לפח שמיטה" (ראה להלן) ולא לאשפה. (3/33)
	קילוף פירות וירקות שביעית	מותר גם אסרר הקליפה ראויה לאכילה (4/291)
	קידוש והבדלה ביין של שביעית	מותר אך לדאוג שלא יגלוש ויניח צלחת תחת הכוס כדי שהיין שגלש לא ילך לאיבוד (3/32). או שיגלוש אך יחזיר את היין לגביע וישתה גם אותו.
	קליפות תפוזים	יש בהם קדושת שביעית ואסור לזורקם (4/294). ניתן לזרוק אותם לפח, כי כיום לא משתמשים בהם לאכילה (על פי החזון איש).
ק	קליפות מאכל שיש בו קדושת שביעית	מותר לזרוקן לפח אשפה (4/291)

מפתח	פעולה	הלכה
	שאינם ראויים למאכל אדם או בהמה	
	קליפות אבוקדו עם שארית מהפרי	יש בהם קדושת שביעית
	קליפות מאכל שיש בו קדושת שביעית	ניתן להניחם בפח אשפה (4/291)
	הראויים למאכל אדם או בהמה ובזמננו לא רגילים לתיתם לבהמה	
	קליפות הדרים	אין בהם קדושת שביעית (4/294)
	קניית פרחים ריחניים בשמיטה	רק ממי שמגדלם בחממה או תחת רשת צפופה או במצע מנותק או שמכר את הקרקע שלו לגוי (4/319) (4/318). אבל אם הם רב שנתיים מותר מצד הדין לקנות גם מהיתר מכירה או אף בלי הכשר.
	קשירה לשם שינוי כיוון הצמיחה	מותר רק במקרים קיצוניים של נזק לעתיד (1/97)
ר	ריסוק, מעיכה, גירוד בפומפיה של פירות שביעית	מותר רק מינים שרגילים לרסקם ולתינוקות מותר הכל. שאריות מהפרי והירק המרוסק יש לזרוק לפח שמיטה (ראה להלן) ולא לאשפה (3/33). אם זהו ריסוק במזלג או בפומפיה – מותר בכל מקרה.
	ריסוק פירות וירקות בקדושת שביעית	אסור (3/35), אך במזלג או פומפיה מותר (וכן אם יש רגילות לרסק מותר אפילו בבלנדר).
	ריסוס והדברה	מותר אם מדובר בצמחים שהותקפו ע"י מזיקים ויש חשש שימותו או ינזקו
	ריסוס מונע ממזיקים ודאיים (כמו קמחון, חלדון בורדים).	מותר אך יש להעדיף טיפול דרך הקרקע והשורשים על פני ריסוס (1/94)
	ריסוס נגד מחלות ומזיקים העלול לפגוע בעץ עצמו.	מותר אך יש להעדיף טיפול דרך הקרקע והשורשים על פני ריסוס (1/94)
	ריסוס גדר חיה לעיכוב הצמיחה במקרים שפעולה זו גורמת לשיתמלא חללה בצמיחה מחודשת.	אסור (1/95)
	ריסוס גדר חיה לעיכוב הצמיחה	מותר (1/96)
ש	רפואה ע"י פירות שביעית	אסור (3/35)
	שאריות מזון הקדושים בקדושת שביעית	יש לזרוק לפח שמיטה פרט לכמויות קטנות ביותר שרגילים לזרוקם בכל השנים (ראה בתחילת החוברת)
	שיחי בושם	יש בהם קדושת שביעית (4/41)
	שמן זית של שביעית לניקוי והברשה	אסור

מפתח	פעולה	הלכה
	שמן של שביעית	מותר להשתמש בו למאור ולנרות שבת ויו"ט אך לא לנרות חנוכה (3/35)
	שקילה ומדידה של פירות ותוצרת שביעית לצורך מכירה וקניה	אסור אלא יש לקנות רק באומדן (3/37)
	שתילה	ראה זריעה
ת	תליית פירות שביעית לנוי בסוכה	ישאל מורה הוראה (4/302)
	תמיכת עצים דקים ורכים	מותר לתמכו כדי שלא תימשך השבירה (3/16)
	תמיכת ענף שנשבר	אסור אלא אם כן יש חשש שהעץ ישבר או יתעקם מאד ולא יוכלו לישרו (3/16)
	תמיכת עץ כדי שיגדל ישר	אסור אלא אם כן יש חשש שהעץ ישבר או יתעקם מאוד ולא יוכלו לישרו (3/16)
	תקיעת עמודים בקרקע	מותר

החוברת לעילוי נשמות

שמואל בן זאב ז"ל

צבי בן יעקב ז"ל

שרה בת יעקב ז"ל

צבי בן ראובן ז"ל

ניסים בן יהודה ז"ל

נפתלי בן שמואל יהודה ז"ל

גיטל טובה בת מנחם ז"ל

מאיר מערבי פרז"י בן רייה גמרא ז"ל

תהי נישמתם צרורה בצרור החיים וינוחו בשלום על משכבם.♦

"ומה ראו לומר גאולה בשביעית (מדוע ברכת "גואל ישראל" היא הברכה השביעית

בתפלת "שמונה עשרה") ?

אמר רבא מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבועה

בשביעית.....

בששית קולות בשביעית מלזמות במוצאי שביעית בן דוד בא"

(מגילה, י"ג)

"מפתח השמיטה"

אינדקס מקוצר להלכות השמיטה היומיומיות

מרדכי אפרתי ©

שמיטה התשע"ה.